

Tělocvičná jednota Sokol Liberec I.

Nazdar!

Sokolské souzvuky

č. 5 - květen 2016
Ročník 6.

*„Byl pozdní večer, první máj –
večerní máj, byl lásky čas....“*

(K. H. Mácha – „Máj“)

*„Ach, Čechy krásné, Čechy mé –
obraze rámu prastarého,
kolikrát vytrhli tě z něho,
až oprýskaly barvy tvé až po tmou hrobů.
Ale v den slavný, znovu pro zraky žárlivé
napjal tě rámař starodávný!“*

(František Hrubín „Jobova noc“)

Obsah:

Úvodní slovo

„...rozpuknou se ledy, volný bude proud...“

Metodika

*Pobyť v přírodě v Sokole
Historie a současnost Sokola
Zdravověda
Další úkoly
Technické úkoly
Morseova abeceda
Uzlování*

Nejenom pohybem živ je sokol

*Z historie české, z kroniky sokolské...
Česká identita – zastavení č. 5 – Karel IV. druhá část
Pražské povstání 5. – 9. května 1945
Květnový kaleidoskop
Alice a Herbert Masarykovi
Národy bývalé Jugoslaviie a maršál Tito
Jean Henri Dunant a Červený kříž
České výtvarné umění a Josef Mánes
Velký Nor Fridtjof Nansen
Neprorazitelná Maginotova linie
Přes Atlantik na rákosovém člunu
Kdo byl Stanislav Čeček?
Tragedie pod Huaskaranem
Třetí pól Země Mount Everest*

...dolů řekou...

Vodní kanál Odra – Dunaj – Labe

Zprávy z jednot a žup

*Výzva sportovců politikům ČR k záchraně sportu
Pozdrav zo Slovenska
Trochu pozdě, ale upřímně
Rozloučení s bratrem Kumpánem
„ U nás v Sokole“ – jaro 2016 – Český Brod
Pozvání do Veselí nad Moravou*

Závěrečné slovo – „aby nám nevzali domov...“

Úvodní slovo

„...rozpuknou se ledy, volný bude proud...“

Ta nejmladší generace asi tuhle píseň nezaspívá. Ti dříve narození ji zpívali kdysi ve škole a možná, že si ji mnozí z nás pamatují jako píseň „pražského jara“. Tak mne napadlo, že jaro – a měsíc květen – má nezastupitelné místo nejen jako pátý měsíc roku, ale i jako memento, ke kterému se musíme a budeme vracet.

Zajímavé a málo známé je používání slova květen a slova máj v historii českého jazyka a národa. Slovo květen je dnes oficiální název pátého měsíce v roce, zatím co pojmenování „máj“ má význam spíše expresivní, nebo – chcete-li – poetický. Nebylo tomu tak ovšem vždy. První použití názvu měsíce jako „květen“ je známo teprve z doby obrození, roku 1805 ho použil Jungmann v překladu Chateaubriandovy Ataly. V původním textu najdete výrazy „la lune des fleurs“ (měsíc květů), ale také „mois de mai“. Ve staré češtině se vyskytovalo slovo „květný“ ve smyslu kvetoucí zdravím, silou, tento výraz najdete ve staroslověnských památkách, nejstarší snad v pojmenování „Květná neděle“ (Palmarum). Vznikl původně asi už na území Velkomoravské říše. Obdobné výrazy najdete i v dalších slovanských jazycích – v Polsku „kwiecień“, v ukrajinštině „kviteň“. Při tom název máj se v češtině vyskytuje už od staré doby.

Jungmannovo používání slova „květen“ je odůvodněno snahou, aby zmizelo jediné pojmenování měsíce, které je odvozeno z původně cizojazyčného názvu (z němčiny, ale spíš z latiny „maius“) . O tom, že se název „květen“ ujal, svědčí i dedikace k dramatu „Břetislav“ Jana Nepomuka Štěpánka.

Rozdíl mezi použitím výrazu květen a máj asi všichni cítíme.

Je to zvláštní měsíc – jarní a jaro je symbolem nového života po ukončení vlády křišťálově studené zimy. Příroda se probouzí, první zelené listy se nebojácně prodírají z nalitých pupenů, potoky a řeky se už dávno zbavily ledové krusty a svobodně plynou svou cestou. Místo studeného větru ohřívá zemi vlahý větřík – je čas procítnout nový život, novou svobodu.

Někdy na jaře památného roku 1968 se v libereckém divadle F. X. Šaldy konal slavnostní koncert. Pamatuji si pouze dvě čísla programu. Pochod „V nový život“ Josefa Suka hraný velkým divadelním orchestrem a zpíváný sborem i sólisty divadla. Tiše zpívám s nimi – a určitě nejsem sama. Snad už konečně skutečně ten „nový“ život nastává, potřebujeme ho a čekáme na něj. Druhá památná část programu je snad ještě působivější. Z nejvyšší galerie, kam ani většina diváků nevidí a vidět nemůže, se snáší do srdcí a duší líbezná hláska dětského sboru „Severáček“. „Přijde jaro, přijde...“ Pane Bože, ono už snad skutečně přišlo. Věříme tomu z hloubi duše a netušíme, že „volný proud“ v rozmrzlých vodách našich řek a potoků bude trvat pouze do srpna.

Květen je obecně chápán jako měsíc lásky, milenci nosí květiny k soše Karla Hynka Máchy a tiše si recitují jeho verše. Na druhé straně však první májové dny roku 1945 ještě hřmí děly a bombami a v posledních dnech ještě mnozí platí životem těžce získanou svobodu. Svět se obrátil vzhůru nohama, nevíme, co dřív. Ulice našich měst a obcí jsou zaplaveny vojáky a strašidelně hubenými postavami v pruhovaných hadrech konečně svobodných vězňů koncentračních táborů. Všichni chtějí domů a májová příroda jim ten vysněný domov ještě zkrášluje. Je konec utrpení, čeká nás mír a svoboda!

Tohle všechno se mi vrátilo, když jsem začala uvažovat o úvodním slovu v květnovém čísle „Souzvuků“. Nejdřív pohnutí a sladká bolest kolem srdce – pak úděs nad tím, kam jsme to v současnosti dopracovali! Jak se mohlo stát, že po všech zkušenostech těžkých

dob, kterými jsme nakonec vítězně prošli, zahazujeme ideály a pravdy, které stály u počátku tohoto státu, který býval považován za nejdemokratičtější v Evropě. Jak se stalo, že výsledky školní práce, ve které jsme bývali přibližně někde kolem dvanáctého místa na světě, klesly někam daleko a hluboko pod úroveň i některých rozvojových států? Jak jsme mohli připustit vládu nehodných kořistníků starajících se pouze o své bezedné kapsy, na úkor těch poctivě pracujících a slušných? ? ?

Mám – li být upřímná, musím konstatovat, že se nám - jako celku – žije dobře! V podstatě netrpíme bídou, naopak místo rozumného šetření často rozhazujeme, potácíme se z jedné krajnosti do druhé, naše děti jsou naprosto nesmyslně vychovávány metodou, že všechno mohou, všechno jim patří, ale nemají žádné závazky a žádné povinnosti. Po pravdě řečeno se jejich chování nemůžeme příliš divit, když v nejrozšířenějším mediu – televizi - vidí pouze násilí a nesmyslné honičky plné výbuchů a krutosti, slyší pouze o nesnášenlivosti lidí i národů, o honbě za co největším ziskem – bez ohledu na jakákoliv pravidla, když viníci nejsou potrestáni ani za prokázané viny a zločiny, za krádeže ve velkém, za opovrhováním vzděláním jako takovým! Nezáleží přece na tom, co jsi, ale co vyděláš a jestli jsi dostatečně „in“!

Přečtěte si, prosím, dobře Hrubínovy verše na titulní straně. Obraz naší vlasti nějak zešedl, ztmavnul – jášavé barvy se vytrácejí. Naši předkové kdysi dokázali vytvořit nový stát a vytvořit ho z ničeho – nebo – pouze ze svých myšlenek, potu a krve! Byli si vědomi, že člověk stojící nejvýše v hierarchii živých tvorů v přírodě, má také největší povinnosti ke světu, ve kterém žije.

Nečekejme tedy na možnost velkých hrdinských činů, ale věnujme se té denní, neokázalé a přece nutné a užitečné práci, tak, jak to už kdysi chtěl Tyrš. Není a nebude to lehké, ale je to nutné! Nebojme se ve vhodné chvíli použít slovo, několik krátkých vět, nebojme se ukázat, kde my - jako cvičitelé - stojíme, čemu věříme – zapůsobí to víc než psané slovo. Nenechme se umlčet, na naší straně stojí generace těch, kteří tuto republiku vytvořili, chránili ji vlastním životem a odevzdávali jí plody své práce. Jsme tu doma – a každý člověk nejen že svůj domov miluje, ale má k němu i jisté povinnosti!

Jarina Žitná

„Co je nutné, je dobré. Ohrozí-li někdo to, cos uctíval a hodnotil, braň to stejně vášnivě, jak silně jsi o to usiloval!“

Karel Čapek

Metodika

Pobyt v přírodě v Sokole

Kdysi dávno jsem se vrátila domů z Prahy, kde jsem studovala a táta nebyl doma. „Odjel do Petrohradu“, řekla maminka a já jen kulila oči. Míněn byl ovšem zámek Petrohrad někde v západních Čechách (ani nevím přesně kde). Konalo se tam sokolské školení pobytu v přírodě a táboření. Vrátil se nadšený a naše malá jednota Sokol Liberec – Ruprechtice se okamžitě do této činnosti zapojila. Nevím, jestli jsme plnili program ČOS nebo to bylo jen v programu župy, případně jednoty, ale....Kromě normálních hodin byla každý měsíc pravidelně zařazována tzv. „devátá cvičební hodina“, což byla cvičební hodina v přírodě a ještě pravidelné „schůzky“ v klubovně, kde jsme se

programově věnovali teorii – mapám a orientaci na mapě, zdravotě, rukodělným pracem, dějinám Sokola a jeho programu, hodně jsme zpívali (dokonce jsme vystupovali jako malý pěvecký sbor, i v libereckém rozhlase) a dalším dovednostem a znalostem, které pak bylo možno použít i na táborech. V popředí tohoto hnutí tenkrát stáli „brňáci“, bratři Vahala a Ondráček, kteří – alespoň myslím – také vedli první školu zimního táboření v Nízkých Tatrách.

To bylo v době po druhé světové válce a po obnovení sokolské práce. Tehdy se zájem o tuto formu tělesné výchovy nesmírně zvětšil, do doby nuceného sjednocení Sokola se uskutečnilo 5000 sokolských táborů, osad a putovních táborů, na sletě v roce 1948 vyrostlo na Strahově v samostatném vystoupení táborníků 1100 stanů, sestavených do 75 táborů. Nevídaná podívaná. Angličtí skauti, kteří byli přítomni, telegrafovali domů a z Anglie bylo vypraveno zvláštní ledadlo pro diváky z jejich řad. XI. slet však byl jakousi labutí písní Sokola, po něm pak už šlo vše pouze k horšímu. Ani ve odborech ZRTV v době sjednocené tělovýchovy však tato forma práce s mládeží neustala, spíš naopak. Určitou úlohu hrálo jistě i to, že – hlavně na putovních táborech – jsme byli „mimo dohled“ a v podstatě jsme je mohli vést podle svého, tzn. mluvit s mladými o všem možném, vysvětlovat situaci – vracet se k sokolským ideálům a nenápadně je nasazovat těm mladým do hlav i do srdcí.

Po obnovení Sokola je to opět „pobyt v přírodě“, který má zelenou a patřičně se rozvíjí. Byla vytvořena ústřední komise PP v ČOS, do programu byly zařazeny i nové moderní činnosti jako je využívání dalších přesunových prostředků (lyže, kolo, loď, GPS), pořádány úspěšné akce jako byly Sokolské vrcholy a po nich Sokolské cesty, v současnosti akce nazývané „U nás v Sokole“ – ty všechny sloužily a slouží nejen jako příležitost k různým sportovním aktivitám, ale především jsou možností „setkávání se“ – nebo poznávání osobním, ale i podmínek v různých regionech a různých jednotách a župách, poznávání místních zajímavostí a tak šíření poznání naší vlasti.

Specifickou formou činnosti je každoročně pořádaný přebor v tzv. Zálesáckém závodu zdatnosti, který je – podle mého mínění – nejkompexnější formou uplatnění kondiční zdatnosti našich cvičenců spojenou s vědomostními disciplinami a výchovou k nebojácnosti a odvaze překonávat překážky všeho druhu. Přebory v Zálesáckém závodu zdatnosti pořádají jednotlivé župy, nejúspěšnější družstva (hlídky) postupují do celostátního přeboru. Ten letošní uspořádá z pověření ústřední komise PP náčelnictva ČOS župa Ještědská v prostoru Sokola Proseč pod Ještědem – v nádherné krajině plné romantiky, lesů a dobrých lidí, ve dnech 20. – 22. května letošního roku. Ústřední závod se bude konat v tomto prostoru již po druhé (prvně v r. 2011), několikrát byl pořádán v Třebíči, na Jurenkově osadě, v Úpici, na Pteňském Dvorku, jednou ve Zbyslavi a ten úplně první ve Svaté u Berouna (místě, kde se kdysi prvně sešel Tyrš s Fugnerem) a tak se místo závodu stalo pro žactvo a dorost našich jednot také místem poznání dalších, třeba i méně známých oblastí naší republiky.

Je ovšem škoda, že se snad nikdy nezúčastnily všechny naše župy a že ne všechny župy mají svého župního vedoucího PP. K dobré organizaci, šíření informací, metodiky atd. bychom ho potřebovali. Připomínám také, že komise PP byla o minulých letech organizátorkou sletových štafet – a další slet se už rychle blíží. Práce je tedy před námi dost. Asi by si také cvičitelé měli dobře uvědomit, že právě tato forma činnosti poskytuje cvičitelům nesmírné možnosti po stránce působení na mládež a na její výchovu v duchu sokolských tradic slušných a poctivých lidí.

Dostupné literatury týkající se této činnosti je dostatek. Na župy už byly také rozeslány propozice k letošnímu závodu, blíží se letní tábory, kde budeme potřebovat a používat

mnoho z během roku získaných a na ZZZ vyzkoušených vědomostí a uplatňovat je přímo při táborovém životě ve volné přírodě.

Některé z těchto témat si můžete osvěžit i v tomto čísle Sokolských souzvuků a ti, kteří tuto formu činnosti nepěstují, se mohou přesvědčit o jejím rozsahu.. Kromě toho – blíží se letní sokolské tábory a uvedený materiál je dobře použitelný i na našich táborech.

Historie i současnost Sokola

Začátek:

1. Ve kterém roce byl založen Sokol?*
2. Která sokolská jednota vznikla jako první?*
3. Jak se jmenovali dva hlavní zakladatelé Sokola?*
4. Jak se původně Sokol jmenoval?*
5. Podle koho byl Sokol pojmenován?*
6. Jakou funkci zastával v Sokole Dr. Miroslav Tyrš?*
7. Kdo byl Jindřich Fügner?*
8. Kdo napsal pojednání „Náš úkol, směr a cíl“ a kdy dílo vyšlo tiskem?*
9. Kdy a kde se konal první slet, kdo ho řídil?*
10. Kdy se uskutečnil první sokolský výlet a jaké bylo jeho cílové místo?*
11. Kdo byla Klemeňa Hanušová?*
12. Ve kterém roce vystoupily y ženy poprvé na sletu?*
13. Ve kterém roce vystoupilo o na sletu žactvo (školní mládež)?
14. Jaké funkce v Sokole zas stávali ve své době Josef Scheiner a Jindřich Vaníček?*
15. Jak zní sokolský pozdrav?*

První republika:

16. Která mužská skladba X. . všesokolského sletu byla reakcí na politickou situaci v Evropě a kolik v ní vystoupilo cvičenců?*
17. Jaký význam měl XI. slet v roce 1948?*
18. Jak se nazývaly bojové útvary v I. světové válce, které významně přispěly k založení ČR?*
19. Kdo byla Marie Provazník kovář?*
20. Ve kterém roce byla na sletu uvedena skladba s tematikou pobytu v přírodě a kolik cvičenců vystoupilo v této o skladbě na cvičišti v Praze?*
21. Ve kterém roce byl slavnostně otevřen Tyršův dům v Praze?*

Skoro přítomnost:

22. Která je nejvyšší činovnícká funkce v ČOS a kdo ji v současné době zastává?*
23. Jak se jmenuje základní právní předpis pro činnost ČOS?*
24. Jak se jmenuje nejvyšší orgán ČOS?*
25. Kdo stojí v čele mužských a ženských složek všestrannosti a jak se tyto činovnícké funkce jmenují?*
26. Kdo byl prvním vedoucím m komise pobytu v přírodě v obnoveném Sokole po roce 1990?*
27. V každém roce se o Svatodušních svátcích pořádá sokolské setkání v rakouském Oetz. Proč právě tam?*
28. Jak se jmenuje vzdělávací a školící útvar ČOS?*
29. Součástí náčelnictva odboru všestrannosti je i komise PP. Co tato zkratka znamená?*

30. Co znamená zkratka ČOS ?*
31. Kde se konal první ročník k přeboru ČOS v Zálesáckém závodě zdatnosti?*
32. Kde se konaly poslední tři přebory ČOS v Zálesáckém závodě zdatnosti?*
33. Na kterém místě se konalo doposud nejvíce přeborů ČOS v Zálesáckém závodě zdatnosti?*

Trochu z jiného soudku :

34. Co znamená slovo „kalokagathia“?*
35. V jaké organizační složce je členem Tělocvičná jednota Sokol a v jaké organizační složce je členem Tělovýchovná jednota Sokol?*
36. Co jsou to sokolské šibřinky

Zdravověda

Použitá literatura: Jelen T., MUDr.: zdravotní péče – učební texty cvičitelů a trenérů, učebnice a ZŠ 6. – 9. třída, novinky v resuscitaci www.zachrannasluzba.cz

Anatomie – fyziologie -trošku znát své tělo

1. Kolik máme krčních obratlů?
2. Kolik máme párů žeber?
3. Kostra je obalena svaly. Jaké svalstvo ovládáme vůlí?
4. Jmenuj bércevé kosti!
5. Který kloub v těle je nejpohyblivější?
6. V jakém kloubu se nacházejí chrupavčité destičky (menisky)?
7. Kolik stahů za minutu provede srdce u průměrného zdravého dospělého člověka?
8. Kolik litrů krve má průměrný dospělý člověk?
9. Jaké jsou funkce červených krvinek?

Krvácení – i záchrana života je třeba v životě

10. Mezi jaké stavy zařazujeme tepenné krvácení?
11. Které krvácení je pro člověka nejnebezpečnější?
12. Kam přikládáme zaškrcovadlo zastavujeme-li masivní krvácení zaškrcovadlem?
13. Kde zaškrcovadlo nepoužíváme?
14. Co provedeme s postiženým při krvácení z nosu?
15. Jakým obvazem co nejšetrněji zastavíme tepenné krvácení?
Polohování a ohrožující stav vykrváčení
16. Jak leží postižený při zotavovací (stabilizované) poloze?
17. Kdy se používá zotavovací (stabilizovaná) poloha?
18. Kterou polohu zvolíš při poranění hrudníku a při dušnosti?
19. Čím je ohrožen postižený při bezvědomí?
20. K čemu slouží záklon hlavy a předsunutí dolní čelisti?

Popáleniny – omrzliny -může se nám stát

21. Při jakém stupni popálenin se objevují puchýře?
22. Co používáme při popáleninách k poskytnutí první pomoci?
23. Která místa jsou nejčastěji ohrožena omrzlinami?

KPR – pro záchranu kohokoliv

24. Jak zjistíme, že postižený dýchá?
25. Jaký je poměr stlačení hrudníku a vdechů při provádění nepřímé masáže srdce (KPR = kardiopulmonární resuscitace) u dospělého člověka školeným záchráncem?
26. V jakém minutovém rytmu se musí stlačovat hrudník, když se provádí nepřímá masáž srdce u dospělého?
27. Jakou polohu mají horní končetiny záchránce při nepřímé masáži srdce?
28. Co je to Gasping?

Ostatní - i to je dobré znát

29. Jaké jsou příznaky poranění páteře?
30. Jak znehybníme zlomeniny při poskytování první pomoci?
31. Co podáváme postiženému, který při rozhovoru udává, že se léčí na cukrovku, je opocení, s nevolností, malátný?
32. Po ošetření zlomeniny velké kosti je postižený bledý, lepkavě opocení, dezorientovaný, malátný. O čem svědčí uvedené příznaky?

Velmi důležité – skoro nejdůležitější

33. Telefonní číslo zdravotnické záchranné služby v ČR je?
34. Na jakém telefonním čísle nás při poskytování první pomoci může vést školený zdravotnický personál (asistovaná první pomoc)?

Zdravověda a základní první pomoc patří k nejdůležitějším a nejpotřebnějším vědomostem každého jedince v normálním občanském životě.

Další úkoly

- hod na cíl svislý i vodorovný
- vrh břemenem
- přenášení břemene
- šplh na zavěšeném laně
- shyby na větvi
- slalomový běh s ráhnem
- šošonský běh
- lanové aktivity
- nejrůznější další využití terénu k překonávání překážek na trati

Technické úkoly

- práce s mapou a busolou (orientace mapy, azimut, mapové značky)
- odhad vzdálenosti
- poznávání rostlin, hub, živočichů, minerálů,
- hvězdná obloha – nejdůležitější hvězdy a souhvězdí
- místopis ČR - poznávání měst, památkových objektů, přírodních útvarů (podle fotografií)
- sekera a pila
- oheň
- Morseova abeceda

- uzlování

Obsah ZZZ je tvořen nejdůležitějšími dovednostmi a znalostmi, které by zvládali naši cvičenci nejen při závodě a na táborech, ale především v občanském životě.
Pro ulehčení práce cvičitelům některé důležité body rozepisují.

Morseova abeceda

A	. –	akát	1	. - - - -
B	- . . .	blýskavice	2	.. - - -
C	- . - .	cílovníci	3	... - -
D	- . .	dálava	4	... - -
E	.	erb	5	.....
F	.. - .	filiálka	6	- - - - -
G	- - .	grónská zem	7	- - - - .
H	....	holubice	8	- - - . .
I	..	Irsko	9	- - . . .
J	. - - -	jasmín bílý	10	- . . . .
K	- . -	království		
L	. - . .	liščí doupě		
M	- -	mává		
N	- .	národ		
O	- - -	ó můj háj		
P	. - - .	papírníci		
R	. - .	rarášek		
T	-	trám		
U	.. -	učený		
Y	- . - -	jógurt bílý		
Z	- - . .	zpíváme si		

Písmeno Ch se v mezinárodní abecedě nevyskytuje – píšeme ho tedy jako c + h ,
nebo - - - - pomocným slovem je „chléb nám schází“

Pomocná slova se používají pro snazší zapamatování příslušných teček a čárek (v různých textech se uvádějí i různá pomocná slova – ovšem vždy svou intonací diktují

pořadí teček a čárek písmene!!) Písmena oddělujeme je svislou čárkou. Konec slova dvěma svislými čárkami a konec věty nebo celé zprávy třemi svislými čárkami.

Morseovu abecedu můžeme používat písemně, nebo „vysíláním“ pažemi (pro lepší viditelnost praporek) – upažení pravou znamená tečku, upažení oběma – čárku. Písmena oddělujeme delšími pauzami, slova čelným kruhy dolů (obě paže).

Morseova abeceda se také dobře hodí k jednoduchému šifrování, na př. pro tečku používáme jakékoliv malé písmeno, pro čárku písmeno velké.

V ZZZ není šifrování zařazeno, ale na táborech je zpestřením programu a klade důraz na bystrost a představivost luštitelů.

Příklady:

MMmm mM mMmm m mmm mM MmMm MmM MmMM

MMmm mM mmmM MMM Mmm

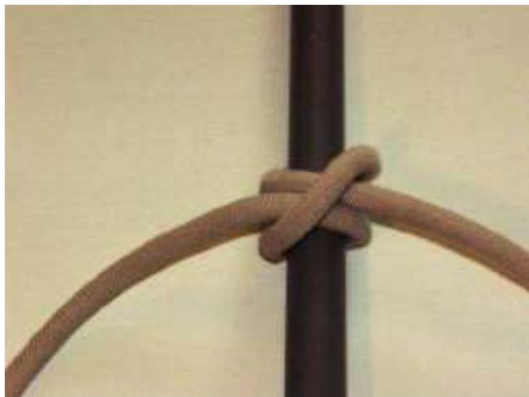
MMmm Mmm mM M Mm MMM mmm M mm

Uzlování:

Vázání uzlů není samoučelná věc – naopak. Je to způsob, který je mnoho použít v normální praxi – použité uzly je pak velmi snadné rozvázat!

Nejčastěji používané uzly jsou – dračí smyčka (horolezci), lodní uzel, zkracovačka, vůdcovský uzel, prosíky, spojky a ambulanční uzel.

Následně uvádíme jednotlivé uzly a v závěru této kapitoly detail způsobu vázání rybářského uzlu.

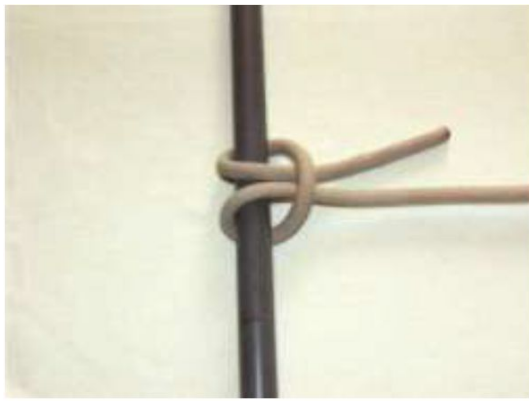

1)

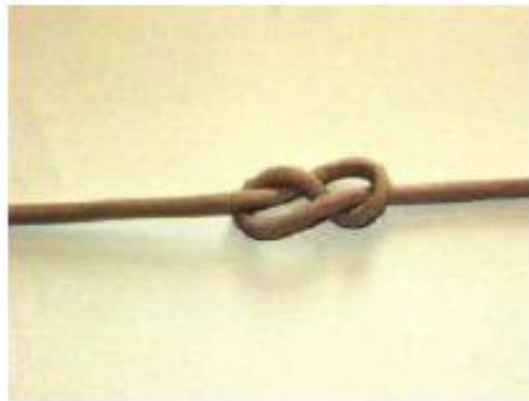
dračí smyčka

dřevařská smyčka

škotová spojka (tkalcovský uzel)

osmičkový uzel

očková spojka (UIAA)

rybářská spojka

liščí smyčka

osmičková spojka

zkracovačka

francouzský prusík

rybářský uzel

rybářský uzel

ail vázání rybářského uzlu

Nejenom pohybem živ je sokol Z historie české, z kroniky sokolské....

- 4. květen 1919 - při návratu do vlasti tragicky zahynul generál Milan Rastislav Štefánik. Politik, generál franc. armády, astronom, organizátor čs. legií, člen Národní rady, první ministr války republiky. Letadlo havarovalo při přistání v Ivance pro Dunaji, všichni v letadle zahynuli. Příčina havarie je dodnes nejasná.
- 5. květen 1968 - se konal v Praze na Žofíně sjezd sokolských činovníků s pokusem o obnovení Sokola.
- 8. květen 1945 - Den osvobození ČSR od fašismu. Dle archivních materiálů zahynulo za

okupace 3 388 sokolů.

- 12. květen 1820 - se narodil Josef Mánes, malíř, autor prvního sokol. praporu a návrhu sokolského kroje.
- 16. květen 1868- položen základní kámen ke stavbě Národního divadla v Praze. Do sbírky pro ND byli zapojeni i sokolové. M.Tyrš byl v komisi pro výzdobu ND.
- 16. květen 1909 - se narodil spisovatel František Kožík, příznivec Sokola.
- 21. květen 1876 – se narodil akademický malíř Josef Mařatka, autor poprsí Miroslava Tyrše. Toto dílo předal T.G.Masaryk delegaci Sokola při příležitosti IX. všesokolského sletu.
- 24. květen 1925 - po rekonstrukci zchátralého Michnova paláce v Praze na Újezdě slavnostně otevřen za přítomnosti T.G.M. stánek sokolů - Tyršův dům.
- 28. květen 1884 - se narodil dr. Edvard Beneš, druhý prezident ČSR, spolupracovník a následovník T.G.Masaryka. Také tento prezident ctil sokoly, sám byl členem Sokola Malá Strana.
- 29. květen 1935 – zemřel hudební skladatel Josef Suk, autor sokolského pochodu „V nový život“. Tři úvodní fanfáry jsou dnes považovány za sokolskou hymnu, nebo spíš znělku.
- 29. květen 1951 – zemřel J. B. Foerster, hudební skladatel. V mladších letech se přátelil s Renátou Tyršovou.
- 31. květen 1876 – se konal pohřeb F. Palackého za velké účasti sokolstva z celých Čech.

Jarka Tůmová, Sokol Říčany a Radošovice

Česká národní identita

Zastavení 5. – otec vlasti Karel IV. – 2. část

Po celý svůj život a především na začátku své vlády to Karel neměl lehké. Spory s císařem Ludvíkem Bavorskem pokračovaly, takže korunovace Karla římským králem se musela konat 26. listopadu 1346 v Bonnu místo v tradičních Cáchách. Ty zachovaly věrnost císaři. Cesta domů do Čech přes nepřátelské území byla více než riskantní a Karel ji vykonal v přestrojení za panoše. Do Čech se vrátil v lednu 1347 a 2. září 1347 byl Arnoštem z Pardubic korunován českým králem. Při té příležitosti nechal zhovít novou královskou korunu, kterou věnoval sv. Václavovi – při slavnostních příležitostech si ji od něho pouze půjčoval.

Srážky na česko – bavorských hranicích se opakovaly a Karel se rozhodl zakročit. Než však stačil dojet k hranicím země, přišla zpráva o smrti Ludvíka Bavora, kterého ranila mrtvice. Karlova vojenská výprava se změnila v triumfální tažení, města, která do nedávna patřila k táboru Ludvíka Bavora mu otvírají slavnostně brány, žádají pouze potvrzení svých privilegií, která Karel uděluje.

Roku 1348 se Praha stává metropolí říše, k čemuž Karel přispívá velkolepou výstavbou. 8. března 1348 je založeno Nové Město Pražské a Praha se stává skutečným velkoměstem. Od společného sněmu říšské a české šlechty (7. dubna 1348) se začíná používat pojem "země Koruny české". Byly stanoveny nové ústavní zákony, čtrnáctým zákonem byla založena nová univerzita, první na sever od Alp. 10. června byla zahájena výstavba hradu Karlštejn, který měl být jakousi vznešenou schránkou pro uložení korunovačnických klenotů. Bohužel, 1. srpna 1348 umírá Karlova manželka Blanka z Valois, která ho provázela od dětských let.

Potomci Ludvíka Bavora však hledají Karlovi konkurenta. Domnívali se, že ho našli v osobě Eduarda III. (Anglie) nepřítel Francie. Diplomát Karel však toto jednání zvrátil a s Eduardem navázal přátelské vztahy, Eduard se říšské koruny zřekl a Karlovi se podařilo zachovat i při přátelských vztazích s Anglií tradiční přátelství s Francií. Snahy o smír s Ludvíkem Braniborským (syn Ludvíka Bavora) vyřešil Karlův sňatek s Annou Falckou a k zemím Koruny české byla připojena také Horní Falc. Slavnostní korunovace císařem římským se tentokrát konala v Cáchách 25. července 1349. Zároveň se konala i korunovace císařovny Anny.

Zajímavé je, že Karel vedl „protižidovskou“ politiku, dával židovské obce v zástavu a dokonce pardonoval předem i pogromy.

17. ledna 1350 se Anně narodil dlouho očekávaný dědic a byl pojmenován Václav. Již jako malé dítě ho Karel zasnoubil s Annou Svídnickou, bohužel, dítě v prosinci 1351 zemřelo, v únoru ho pak následovala i jeho matka Anna Falcká. Naprosto neočekávaně se pak Karel zasnoubil s Annou Svídnickou, kterou původně určil svému synovi. Svatba se konala 27. května 1353 v Budíně a Karel s Annou získal Horní Lužici.

Bohužel, spory s papežem neustávaly a tak na podzim r. 1356 podnikl Karel tažení do Itálie. Bylo úspěšné a Karel byl korunován císařem v basilice sv. Petra v Římě – prvně se stal římským císařem Čech. Klid ovšem nenastal, v Pise vzniklo povstání a Karel s Annou se museli spasit útekem před velkým požárem. Pak bylo ovšem povstání potlačeno. Byl přijat nový zákoník pro volbu římského krále, jednotlivé zákony byly přijímány postupně. Základní listinou se stala Zlatá bula Karla IV. – jako zákon daleko Karla přežila. Platila až do roku 1806. V těchto zákonech je zdůrazněno výjimečné postavení českého krále, který stojí na prvním a nejdůležitějším místě mezi sedmi říšskými kurfiřty. V případě vymření královského rodu je český král volen českým sněmem, císař nemohl zemi udělovat jako léno, nemohl krále ani jmenovat.

I přes nepopíratelné Karlovy úspěchy se pomalu, ale jistě prohlubuje společenská krize v západní Evropě. Roste zločinnost, projevuje se všeobecný úpadek, především v oblasti církevní. Karel svolává na březen 1359 říšský sněm do Mohuče – vyzývá církve k nápravě a dokonce vážně pohrozil potrestáním provinilců zabavením majetků a příjmů ve prospěch světských knížat. Jedním z Karlových důležitých úkolů bylo vymanit papeže z vlivu francouzského krále a vrátit ho na tradiční papežské sídlo v Římě. Následuje druhá jízda do Itálie, kde papeže dne 17. října 1368 uvedl do úřadu. 1. listopadu 1368 je v Římě korunována čtvrtá Karlova manželka Alžběta (Eliška) Pomořanská. Anna Svídnická zemřela při porodu Karlova syna a budoucího nástupce Václava.

Vzrůstající moc Lucemburků budí odpor – hlavně u polského Kazimíra a uherského Ludvíka. Složitě poměry byly ukončeny Karlovým vítězstvím.

Václav byl sice ještě mladý, ale i tak se Karel snaží pro něj získat říšsko – německý trůn. Vyjednává, uplácí kurfiřty, kteří mají volební právo, potvrzuje jim různá privilegia. Má úspěch. 10. června 1376 je Václav jednomyslně zvolen římským králem a 6. července téhož roku je v Cáchách korunován.

Karel už není zdrav, ale přesto se snaží zabránit tomu, co nakonec přece jenom přišlo – totiž papežskému schizmatu, vládě dvou papežů, dostává se při tom do sporu s francouzskými kardinály. Přes pokročilý věk a nemoc jede ještě jednou do milované Francie, kde vyrostl a získal vzdělání. Je přivítán s velkou slávou, zúčastňuje se diplomatických jednání a setkává se se starými známými z mládí – pokud jsou ještě živi. Cesta do Francie byla posledním velkým Karlovým státnickým činem. Dostavilo se to, čeho se bál – existují dva papežové, kteří se perou o vliv a prebendy, což vzbuzuje obecnou nelibost, která s plnou silou propukne teprve po Karlově smrti za panování

krále Václava. Karel trpí dnou a při pádu – snad s koně nebo ze schodů – si zlomil krček stehenní kosti a 29. listopadu 1378 umírá na zápal plic.

Vojtěch Raňkův ve své pohřební řeči prvně použil termín „otec vlasti“, který Karlovi právem patřil a patří.

Jarina Žitná

„Život vždycky stál a stojí za to, aby byl dožit. Ono se s ním po pravdě ani víc nic dělat nedá!“

Jan Werich

Pražské povstání 5. května – 9. května 1945

Zpráva o Hitlerově smrti vyvolala mezi lidmi mylnou domněnku o kapitulaci Německa.

1. května vypuklo povstání v Přerově, které bylo utopeno v krvi, několik desítek občanů bylo popraveno.

Následovala povstání v Nymburce, Poděbradech a Novém Bydžově. 3. května vzplanulo povstání v Horním pojizeří od Turnova po Jilemnici. Na potlačení tohoto povstání byly nasazeny jednotky Volkssturmu, složené ze sudetských Němců. 5. května vypuklo povstání v Praze a hlášení rozhlasu vyvolalo rozšíření povstání po celém území. Tato hlášení vždy začínala sokolským pochodem Lví silou, následovalo Koncem dubna 1945 spojenecké armády se blížily od západu k našim hranicím, Rudá armáda po překročení Odry zahájila bitvu o Berlín, východní Slovensko již bylo osvobozeno a v Košicích zasedala československá vláda, bojovalo se v údolí Váhu, na Fatře, po boku sovětských vojáků osvobozovali svou vlast českoslovenští vojáci Svobodovy armády. Bratislava již byla svobodná, fronta se blížila k Brnu, začínala Ostravská operace. Přes pohraniční hory bylo slyšet dunění děl.

V prostoru Protektorátu čekala v záloze milionová armáda maršála Schornera, která měla

v posledních fázích války vytvořit „Festung Bohmen“ a za probíhajících bojů proměnit Čechy a Moravu na „spálenou zem“.

K. H. Frank projednával s protektorátní vládou předání moci nenásilnou cestou, podle prezidenta Háchy by byla vyhlášena Českomoravská republika. Naproti těmto snahám domácí odboj připravoval vyhlášení revolučních Národních výborů a z představitelů odbojových skupin byla vytvořena Česká národní rada v čele s prof. Albertem Pražákem. Hlášení „ Praha - vysílač na vlně 415 metrů ...“ Sokolský pochod byl signálem vyzývajícím k povstání proti okupantům.

Těmto událostem předcházelo 4. května vyhlášení protektorátní vlády o zrušení dvojjazyčných ozančení ulic a měst, dvojjazyčných úředních vyhlášek a úřadování a zákazu vyvěšovat československé prapory.

V Praze 5. května od časného rána občané odstraňovali dvojjazyčné uliční tabulky, nápisy nad krámy, pálili německé vlajky s hákovým křížem a vyvěšovali československé vlajky.

Primátor Říha v poledne předal vedení Prahy do rukou Revolučního Národního výboru. Česká národní rada vydala prohlášení o zániku Protektorátu: „Lide český! ČNR jako představitelka revolučního hnutí českého lidu a jako zmocněnec vlády v Košicích, ujímá se dnešním dnem moci vládní a výkonné na území Čech, Moravy a Slezska. Pod údery hrdinných spojeneckých armád a pod údery aktivního odporu českého lidu zanikl tzv. „protektorát Čechy a Morava“, který nám byl Němci vnučen a tím zanikla veškerá správní moc vykonávaná protektorátní vládou a německými úřady.“

Německá okupační správa vydala rozkazy k potlačení povstání, němečtí vojáci začali střílet do pražských občanů. Kolem budovy rozhlasu vypukly silné boje. Československý rozhlas na vlně 415 metrů vysílal výzva o pomoc „ Voláme českou policii, četnictvo a ozbrojené jednotky! Pomozte československému rozhlasu...!“ Bojovalo se i v budově, vysílací studio se přestěhovalo do jiných míst v Praze, vysílalo se např. ze sboru Československé církve na rozhraní Vinohrad a Vršovic, přerušit vysílání se Němcům nepodařilo.

Povstalcům scházely zbraně, jediným řešením byla stavba barikád. Ráno 6. kvěna jich v Praze vyrostlo na 2000. Stavební materiál – dlažební kostky, kolejnice, napříč převržené tramvaje, popelnice, vše, co bylo po ruce a mohlo sloužit jako stavební materiál.

Na Prahu postupovaly od jihu z Neveklovska, kde bylo cíčiště zbraní SS, těžce vyzbrojené jednotky SS s tanky a děly..

Začalo bombardování jednotlivými německými letadly, tanky se začaly probíjet do města. Boje na barikádách stěžovaly další postup, proto vojáci vyháněli z domovů ukryté muže, ženy, děti, a hnali je před tanky jako živý štít. Na řadě míst, která obsadili, došlo k masakrům civilního obyvatelstva. Do boje se zapojilo vládní vojsko, které mělo zbraně i munici. Na straně povstalců bojovali také Vlasovci, kteří měli tanky a děla, takže postup Němců se podařilo zastravit. Mezitím ČNR vyjednávalo s velením Wehrmachtu o jejich kapitulaci, zatím bez úspěchu.

V noci z 6. na 7. května projela Prahou mise americké armády k maršálu Schornerovi. 7.května probíhaly boje v centru Prahy, bojovalo se u Staroměstská radnice. Tam postup tanků zastavili partyzáni z Hořovic, všichni padli. ČNR jednala s Vlasovci o další pomoci, ale pro vnitřní rozpory v ČNR (proti byl Smrkovský KSČ), k dohodě nedošlo, Vlasovci opustili Prahu.

8.května probíhaly těžké boje v celé Praze,. Jednotky SS páchaly další masakry, viníci dodnes nepotrestáni. Tento den byl nejkrvavějším z celého povstání.

V Remeši generál Jodl podepsal kapitulaci, která začala platit 8. května ve 23 hodin.

ČNR se podařilo dosáhnout kapitulace jednotek Wehrmachtu odpoledne 8.května, ty ihned opuštěly Praha a s nimi okupační úřady a civilisté. Jednotky SS dále pokračovaly v boji. Mimo jiné to byly tankové jednotky SS Das Reich a Wallenstein, které skončily válku v bitvě u Milína.

V časných ranních hodinách 9. května dotazily do Prahy první tanky 1. ukrajinského frontu maršála Koněva. Pražané své osvoboditelé nadšeně vítali s kyticemi kvetocích šeříků.

Během dne došlo k ukončení bojů. Nejvíce škod způsobili ostřelovači, kteří se střech a oken stříleli na civilisty a rudoarmějce.

Po všechny dny povstání bylo chladné a deštivé počasí. 9. května od rána jasno a slunečno.

Někteří tvrdí, že Květnové povstání bylo zbytečné, že přineslo jen ztráty našemu obyvatelstvu. To není pravda. Povstání vypuklo v týlu německých armád, což mělo za následek, že Schornerova armáda byla vyřazena z akce, musela velice rychle utíkat do amerického zajetí, a ani Čechy, ani Morava nemohly být proměněny ve spáleniště, jak bylo naplánováno okupanty.

Otakar Mach, Sokol Prosek

O Pražském květnovém povstání píše Jan Drda v Němé barikádě a Adolf Branald v románu Lazaretní vlak.

Květnový kaleidoskop

Alice a Herbert Masarykovi

Obě první děti se manželům Masarykovým narodily ještě ve Vídni. Alice 3. května 1879, Herbert o rok později – 1. května 1880. Obě mladší děti – Olga a nejznámější z nich Jan až po přesídlení rodiny do Prahy.

Herbert byl v letech 1891 – 96 studentem reálného gymnasia, ale jeho zájem se už od mladých let obracel k výtvarnému umění a tak přestoupil na UMPRUM a později na Akademii výtvarných umění (1898 – 1900). Hodně cestoval a na svých cestách sbíral náměty, věnoval se hlavně krajinářství. Roku 1905 narukoval, ale ze zdravotních důvodů byl z vojenské služby propuštěn. Dokončil svá studia v Praze, Florencii a Antverpách a po návratu domů se oženil s vdovou po malíři Slavíčkoví, kterého si velmi vážil. Zemřel velmi mladý, od uprchlíků z Haliče se nakazil tyfem a 15. března 1915 v Praze zemřel. Stalo se to v kritické době pro celou rodinu – otec byl v zahraničí, matka trpěla depresemi a srdeční vadou, Alice byla rakouskými úřady žalářována a Jan byl v rakouské armádě.

Alice – patří k významným osobám historie našeho státu, bohužel, dnešní veřejnost toho o ní mnoho neví. V roce 1919 založila Československý červený kříž a byla 20 let jeho předsedkyní. Celý život se zabývala především organizováním charitativní a sociální činnosti, bojovala ze zlepšení společenského postavení žen a za jejich právo na vzdělání, byla poslankyní Národního shromáždění a po smrti své matky zastávala roli první dámy republiky. Angažovala se především v ošetrovatelském školství, roku 1919 založila první Vyšší sociální školu v ČSR.

Alice byla velmi zajímavou ženou. Byla chytrá, vzdělaná, ale celý život trpěla pocitem méněcennosti, především v porovnání se svým otcem, kterého milovala a obdivovala a snažila se následovat jeho příkladu. Jako jediná z Masarykových dětí získala vysokoškolské vzdělání. Původně toužila stát se lékařkou, ale po roce studium medicíny přerušila – medicína totiž neuspokojovala její vnitřní potřebu pomáhat lidem. Na Filosofické fakultě UK pak vystudovala filosofii a sociologii – promovala v roce 1903 – jako čtvrtá žena u nás.

Rodinné prostředí u Masaryků bylo závidění hodné. Oba rodiče poskytovali dětem svou lásku i porozumění a o práci s nimi se, docela samozřejmě, dělili. Ze všech dětí měla Alice duševně nejbliže ke své matce – sdílela její morální zásady a tak se z přesvědčení celý život věnovala právě sociální práci. Jako dítě výjimečných rodičů trpěla často pocitem přehnané sebekritičnosti, což se v pozdějších letech projevilo i na jejím celkovém zdravotním stavu. V rodině se mluvilo anglicky, německy a česky, Alice se později dokonce učila rusky. Hodně četla, hrála na klavír – a chodila do Sokola.

Vlastní soukromý život neměla, bohužel, právě šťastný a uspokojivý. Od mládí nosila brýle, což v té době bylo neúnosné a vyřazovalo ji to ze společnosti hezkých dívek. Proto se snažila žít bez brýlí, což ovšem přinášelo další problémy. Ani její dvě životní lásky neskončily dobře a tak se nikdy nevdala. Krátce před smrtí se přiznala, že její největší láskou byl otec a vlast. Litovala pouze toho, že neměla děti! Vyučovala na lyceu v Českých Budějovicích, později v Praze Holešovicích němčinu, vychovatekství, zeměpis a dějepis, psala drobné studie, aktivně se zúčastňovala protialkoholního hnutí. Jako kantorka byla velmi oblíbená.

Katastrofou se ovšem pro ni a vlastně celou rodinu stala první světová válka. Masaryka donutilo svědomí k účasti na protirakouském odboji, odjel s Olgou do zahraničí pod záminkou zdravotní dovolené, ale domů se už nevrátil – rodinu ovšem tak docela se

svými úmysly neseznámil, protože věděl, že Charlotta by při eventuelních výsleších nedokázala lhát! V té době byl nejmladší Jan v armádě a Herbert zemřel na tyfus. Očekávané výslechy obou žen na sebe nenechaly dlouho čekat. Charlotta nebyla zdráva a když byla Alice zatčena a osm měsíců žalářována, zůstala v Praze úplně sama.

Uvězněním Alice chtěly rakouské úřady především konat nátlak na jejího otce v zahraničí. Formálním důvodem vyšetřování a uvěznění byly spisy, které měla Alice na přání svého otce odevzdat dr. Benešovi, který je měl ukrýt. Nešťastnou náhodou se to však nepodařilo – a důvod k vyšetřování byl na světě. Vězení ve Vídni bylo pro Alici těžké, byla umístěna v jedné cele s prostitutkami a úřady s ní zacházely více než hrubě. V té době byla její největší oporou korespondence s matkou, která – i když sama nemocná – se jí snažila situaci co nejvíce ulehčit. Nakonec se však za Alici postavili její přátelé v Americe a zahraniční tisk, takže byla v červenci 1916 z vězení propuštěna. .

Do konce války žila pak s matkou v Praze, v květnu 1918 však bylo nutno umístit Charlottu v sanatoriu pro duševně choré v Praze – Veleslavíně, kde se také dočkala konce války i návratu svého muže z exilu. Její zdravotní stav se zlepšil a žila ještě pět let jako manželka prvního prezidenta státu. Zemřela 13. května 1923 a Alice převzala úlohu „první dámy“.

Vznik Československé republiky pro ni znamenal další úkoly – stala se poslankyní za Slovensko v prvním národním shromáždění, věnovala se Červenému kříži. Jako „první dáma“ měla na starosti veškerý provoz na zámku v Lánech, zodpovídala i za prezidentův oficiální program, doprovázela ho na důležitých společenských akcích doma i za hranicemi.

Prožila těžký a statečný život! Zdále by se, že „funkce první dámy“ znamenala vrchol její činnosti, jenže poměry se změnily, přišel mnichovský diktát a Alice musela emigrovat do Ameriky. Její přednáškové turné o Československu a jeho situaci nemělo úspěch, musela ho zrušit a vánocích 1939 se fyzicky i psychicky zhroutila. Konce války se dočkala a v roce 1945 se vrátila domů. Bohužel, první poválečné roky byly nadějně, ale po únorovém komunistickém převratu a především po tragické smrti svého bratra Jana byla pro ni situace doma neúnosná. Vrátila se do Ameriky, kde také 29. listopadu 1966 v Chicagu zemřela.

V roce 1999 byly její ostatky převezeny domů a uloženy v rodinné hrobce v Lánech.

Při přípravě květnového kaleidoskopu jsem do něj zařadila Herberta Masaryka a na Alici jsem úplně zapoměla. Na štěstí mi právě přišlo poštou 113 číslo časopisu „Čas“ (leden – březen 2016) Článek, ze kterého jsem čerpala podstatnou část vyprávění o Alici Masarykové, byl napsán žákyní 6. ročníku ZŠ a MŠ T. G. Masaryka v Rouchovanech, Karolínou Matějkovou. Je nutno poklonit se vzdělávací práci této školy a uvědomit si, že jestliže si žákyně 6. třídy vybere tak závažné téma a dokáže ho zpracovat na vysoké úrovni, současná situace u nás není tak zoufalá, jak si často myslíme.

Jak škole v Rouchovanech, tak i Karolíně je třeba poděkovat.

Národy bývalé Jugoslavie a maršál Tito

Zemřel se v Lublani 4. května 1980. V období druhé světové války se stal symbolem a především hlavní osobou osvobozovacího boje proti okupantům. Stál v čele armády, bojoval i proti domácím zrádcům, jako byli třeba chorvatští ustašovci. Po válce se však odmítl podřizovat diktátu Sovětského svazu a došlo k roztržce se Stalinem. Pamatuji se na šoféra nákladáku, který jsem si stopla cestou do Mostaru. „My jsme strana Tita a Lenina – ne Stalina!“ Byl na to skutečně hrdý. V té době jsme obdivovali Jugoslavii, která odolávala tlaku Sovětského svazu a byla pro nás ukázkou, že i komunistická země

může spolupracovat se západem. V našem tisku byl Tito často nazýván „krvavým psem“! Stál u zrodu tzv. „Hnutí nezúčastněných zemí“ a až do své smrti byl jeho hlavním představitelem. Pro část občanů Jugoslaviie byl hrdinou a nepopíratelnou autoritou, jiní ho ovšem prohlašovali za diktátora, který si vynucoval poslušnost tvrdými prostředky. Jugoslaviie byla vyobcována z tábora komunistických zemí a snažila se jít svou vlastní cestou, což jsme jí často záviděli.

Jako člověk rozhodně nebyl žádný asketa, liboval si v přepychu a bohatství, byl třikrát ženatý – i tak však jeho autorita byla neotřesitelná. V čele své země stál až do své smrti v květnu 1980. Režim ho přežil o deset let, pak ovšem začaly převládat nacionalistické tendence jihoslovanských národů , což skončilo rozpadem Jugoslaviie jako státu a vznikem malých samostatných republik.

Jean Henri Dunant a Červený kříž

Narodil se 8. května 1828, byl švýcarským podnikatelem. Rozhodující vliv na jeho vývoj a další práce byla účast na bitvě u Solferina v červnu 1859. Napsal knihu „Vzpomínka na Solferino“, která vzbudila velký rozruch a měla úspěch. Celý život se pak angažoval při humanitární pomoci raněným v době války, 17. února 1863 založil Mezinárodní výbor pro pomoc raněným – ten byl později znám jako „výbor pěti“. Tento výbor pak inicioval v říjnu 1863 mezinárodní konferenci, které se zúčastnili zástupci šestnácti národů – byla stanovena tzv. „Ženevské konvence“, která měla určovat něco jako „pravidla války“ – lépe řečeno ochranu lékařů i raněných. Mezinárodní Červený kříž se stal celosvětovou organizací (v islámských zemích později existovala organizace Červeného půlměsíce s podobným zaměřením). Roku 1901 obdržel Nobelovu cenu míru.

České výtvarné umění a Josef Mánes

Byl jedním z největších evropských umělců své doby a zakladatelem českého novodobého umění. Pocházel z „kumštýřské“ rodiny – otec Antonín, strýc Václav, bratr Quido a sestra Amálie – to všechno byli známí malíři. Josef se nejdříve učil u svého otce, později studoval na malířské akademii v Praze u profesora Tkadlíka a pak tři těžké roky bez jakékoliv podpory z domova v Mnichově. Po návratu domů střídal pobyt v Praze s dlouhým obdobím na zámku v Kosíři na Hané, což mu umožňovalo přátelství hraběte Bedřicha Sylva – Tarucy. Byl ovlivněn národopisnými poutěmi a živým moravským, slovenským i polským folklorem, což se odráželo v jeho tvorbě.

Byl důležitým členem Umělecké Besedy v Praze, zúčastňoval se národního života – byl tvůrcem prvního sokolského praporu i návrhu na sokolský kroj, ilustroval „Rukopisy“, je tvůrcem desek na Staroměstském orloji a snad nejznámějším dílem je jeho portrét Josefíny. Podnikl cestu do Itálie a do Ruska – ale to už bylo v době, kdy se u něho začala projevovat závažná duševní porucha, ke které jistě přispíval i fakt, že jeho umění veřejnost nepřijímala s žádným velkým nadšením, což mělo vliv i na jeho neutěšenou finanční situaci.

Měl rozhodující vliv na rozvoj české moderní malby a byl předchůdcem realismu.

Zemřel 9. prosince 1871 v Praze.

Velký Nor Fridtjof Nansen

Dva velcí polární badatelé z průkopnické doby bádání v polárních krajích – Fridtjof Nansen a Roald Amundsen - se kdysi stali hrdiny mých mladých let a důvodem, proč jsem se začala zajímat o polární kraje a snažila se alespoň něco z nich vidět na vlastní oči. Ve městě Tromso na severu Norska (stejně jako v celé zemi) je tradice polárních výzkumů stále živá. V Tromso startovaly Nansenovy i Amundsenovy odvážné výpravy, odtud odletěl Amundsen na svou poslední cestu – hledat výpravu generála Nobileho, ztracenou někde v hluboké pustině ledu a sněhu. Na náměstí v Tromso stojí pomník – socha Roalda Amundsena a před mostem, který vede k Arktické katedrále, najdete méně nápadnou bustu Nansenovu.

Fridtjof Nansen se narodil 10. října 1861 a je znám nejen jako polární badatel, ale také jako významný pracovník na poli politickém a sociálním, vysoce angažovaný ve Společnosti národů.

Norové jsou známi svým poměrem ke sportu, hlavně ke sportům zimním. Mladý Nansen v nich vynikal. Už ve svých 18 letech, vytvořil světový rekord v rychlobruslení –trať jedna míle. Pocházel ze zajištěné rodiny a měl tedy příležitost věnovat se svým zájmům a koníčkům. Měl v oblibě lyžování v extrémních podmínkách včetně přežití v drsné norské přírodě. Dvanáctkrát se stal přeborníkem Norska v lyžování.

Zajímal se o zoologii, oceanografii a astronomii a v jednadvaceti letech se dal najmout na velrybářskou loď plavící se mezi Špicberky a Gronskem, aby se seznámil s praxí na moři. Zaujal ho Nordenskjöldův pokus přejít na lyžích Gronsko a vynaložil značné úsilí o organizaci vlastní výpravy. V roce 1888 se vydala jeho skupina, ve které byli tři Norové (mezi nimi i později známý polárník Otto Sverdrup) a dva Laponci. Cesta vedla z východu ostrova na západ a sledovala 64 rovnoběžku. Za 40 dní ujeli 650 km a to ve velmi extrémních podmínkách. Teplota klesala až na mínus 40 stupňů, museli překonat výšku 2700m n. m. Byli dokonce nuceni přezimovat mezi Eskymáky. Domů se vrátili v r. 1889. Výprava se stala značně populární – překonání ledového příkrovu vnitrozemského Gronska - to byl vynikající výkon! S jídlem ovšem roste chuť a tak se Nansenovým dalším cílem stal Severní pól. Vycházel z poznatku, že v polárním bazénu existují mořské proudy, které by se mohly stát pohonem a dotáhnout jeho loď k cíli. Pohyb ledu bývá označován jako „drift“. Problém ovšem byl právě led a jeho obrovská síla, která dokázala rozdrtit každou loď, která měla tu smůlu, že v ní náhodou zamrzla. Po oznámení, že se naopak chystá pohyb ledu využít, byl Nansen označen za šílence a jen málo lidí mu věřilo. Postavil loď Fram (Vpřed!) do té doby nevídaného tvaru. Její dno totiž vypadalo jako skořápka ořechu, bylo oblé, takže se do něho led nemohl opřít, ale v rozhodujících chvílích loď místo rozdrčení pouze vyzdvihl vzhůru. Když se led opět rozestoupil, měla loď samovolně klesnout do vody. Samozřejmě se dostavily obvyklé potíže, kterým se žádný podnik podobného charakteru nevyhne – totiž otázka peněz a financování. Nakonec potřebnou sumu poskytla norská vláda a sponzoři v čele se samotným králem Oskarem II.

24. června 1893 vypluli z hlavního města Osla. Nansen se nemýlil, loď skutečně tlak ledu snesla, mořské proudy skutečně loď unášely k severu, na neštěstí však vybraný proud protekl polárním basénem, ale daleko jižněji než byla potřebná severní šířka 90 stupňů. Protože však byly podmínky příznivé, předal Nansen vedení lodi druhému důstojníkovi a spolu s prvním důstojníkem Johansenem loď opustil a vydali se na sever na lyžích a skládacích kajacích. Došli daleko, k pólu jim chybělo asi 400 km, jenže dál to nešlo (volná voda) a museli zpět. Přesto vytvořili rekord – dostali se - v té době nejdále na sever – až na 86 stupeň a třináctou minutu severní šířky. Po návratu se ukázalo, že to bylo skoro stejná poloha, jaké dosáhla i loď. Nansen s Johansenem přezimovali na Zemi

Františka Josefa (v podstatě bez zásob a pouze s letním vybavením), přežili a druhý den po jejich návratu do Tromsø připlula do přístavu i jejich loď – nepoškozená.

Fram je dnes vystaven v Oslo na poloostrově Bygdøy – když jsem položila ruce na kormidelní kolo, s údivem jsem zjistila, že se mi třesou! Bylo tak snadné představit si všechno to, co se tu kdysi dělo (připomínám, že po Nansenovi loď používal Roald Amundsen na svých výpravách)

Jenže polárními výpravami a vědeckou prací Nansenův příběh ještě zdaleka nekončí. Výsledky, které získal v laboratoři patří dnes ke klasice a jsou jako takové uznávány. Jeho jméno se stalo pojmem, když se začal věnovat diplomatické a humanitární činnosti. Angažoval se při osamostatnění Norska od závislosti na Švédsku, zasazoval se o návrat zajatců do vlasti po ukončení války, zlepšení situace během hladomoru v Rusku, v letech 1906 – 1908 byl norským velvyslancem v Londýně, podílel se na činnosti Organizace Spojených národů, stal se vysokým komisařem pro uprchlíky, usiloval o zlepšení situace Arménů a v r. 1926 byl signatářem Úmluvy o otroctví Společnosti národů. Uprchlíkům vydával tzv. „Nansenovy pasy“, které byly uznávány všemi vládami světa. Vlastnit Nansenův pas - to bylo životní výhrou a většinou i záchranou života majitele.

V roce 1922 Nansen obdržel Nobelovu cenu míru a dokonce byl po něm pojmenován kráter na měsíci. Zemřel 13. května 1930.

Nansenova expedice Fram 1893-1896 červená: plavba lodi Fram podél severosibiřského pobřeží a otočení na sever (červenec-září 1893) modrá: driftování lodi Fram v ledu až na Špicberky (září 1893-srpen 1896) zelená: postup Nansena a Johansena na sever a následný návrat do Země Františka Josefa (březen 1895 - červen 1896) fialová: návrat Nansena a Johansena (srpen 1896) žlutá: návrat lodi Fram (srpen 1896)

Neprorazitelná Maginotova linie

Chlouba Francie – linie opevnění postavených na východní hranici státu. Táhla se od hranic s Belgií až k některým oblastem na Korsice. Při její výstavbě byli Francouzi vedeni poučením z první světové války, byla divem moderní techniky – jak co se týče výzbroje, tak obrovskými prostory pro skladování střeliva a potřebných potravin v době obležení. Byla pojmenována po André Maginotovi, který byl v letech 1929 – 32 francouzským ministrem války. Bohužel, některé části byly při výstavbě z nedostatku financí ošizeny, což se – samozřejmě – muselo objevit i v praxi. Válka totiž na sebe nenechala dlouho čekat. Systém pevností Maginotovy linie byl vzorovou ukázkou

tehdejší techniky. Podle jejího vzoru bylo budováno na př. i československé opevnění v pohraničí. Větší část linie odolávala dobře i leteckým pumám, vydržela bombardování. Dělostřelecké pozice se vzájemně kryly palbou, ovšem celá věc ztroskotala na místech opevněných slabě, která dala nepříteli poměrně snadnou možnost k útoku, stejně jako málo opevněné části u hranic spřátelených států

Němci přešli přes Vogézy, využili nedostatečně opevněných hranic s Belgií a 16. května 1940 linii prorazili, francouzský generál Giraud padl do zajetí. Část posádek se však udržela až do celkové kapitulace Francie.

Přes Atlantik na rákosovém člunu

„Když jste o něčem přesvědčeni, nesmíte se nechat odradit, i když je celý svět proti vám!“ To jsou slova norského mořeplavce a etnografa Thora Heyerdahla, který je znám svými výpravami na voru Kon – Tiki a rákosovém člunu Ra.

Ten vyplul 17. května 1970 z marockého přístavu Safí (používali ho již staří Féniciáné), cesta trvala dva měsíce, při kterých člun překonal vzdálenost 6000 km a přistál u ostrova Barbados, který už patří k Americe. Zúčastnilo se jí sedm osob z různých států a byla vlastně už opakovaným pokusem. První člun (Ra I.) postavili stavitelé od jezera Čad v nitru Afriky, rákos však získali u jezera Tana. Primitivní řízení lodi bylo okopírováno podle vzoru starověkých stavitelů, ale teprve cestou se s ním cestovatelé naučili zacházet a dokázali, že to funguje. Bohužel, loď měla konstrukční vadu a pomalu, zádi napřed se potápěla. Heyerdahl proto pokus ukončil.

O rok později, - tedy 17. května 1970 vyplul po druhé na stejnou cestu. Loď si tentokrát nechal postavit od peruánských indiánů od jezera Tití –caca v Jižní Americe, kteří mají s rákosovými čluny obrovské zkušenosti. Druhý pokus byl úspěšný a výprava zdárně doplula k cíli, tedy na Barbados. Cílem Heyerdahlových výprav bylo dokázat, že migrace mezi kontinenty ve starověku existovala a že starověcí mořeplavci dokázali postavit a ovládat loď, které pohyb mezi kontinenty umožňovaly.

Víte proč se rákosová loď jmenovala Ra? Bylo to jméno egyptského boha slunce a jeho vousatá hlava byla také vyobrazena na plachtě lodi.

Dostanete –li se někdy do norského hlavního města Oslo, nezapomeňte se podívat na poloostrov Bygdoy. Je to část města a dostanete se tam městskou dopravou, nebo stylověji lodí z nábřeží od městské radnice. Na Bygdoy jsou vedle sebe tři muzea – v prvním jsou vikingské čluny, které kdysi spojovaly Evropu s Islandem, Gronskeem a posléze se dostaly až na území severní Ameriky, muzeum Kon – Tiki a muzeum Ra. Stojí to rozhodně za čas i peníze, které tomu věnujete.

Kdo byl Stanislav Čeček?

Dnešní společnost ráda zapomíná na své hrdiny a z mladých už zná toto jméno jen málokdo – a přece prokázal své vlasti nemalé služby, jako jeden z velitelů na východní frontě a později na sibiřské magistrále při anabasi našeho vojska do Vladivostoku. V srpnu 1914, tedy krátce po začátku první světové války vstoupil dobrovolně do České družiny v Rusku, bojoval u Zborova i u Bachmače a později na magistrále proti bolševikům. V květnu 1918 ho sněm československých legií zvolil jedním z hlavních velitelů (vedle Gajdy a Vojtechovského). Velel penzenské skupině vojsk, se kterou se probjoval až k Volze, stal se poručíkem. Roku 1918 byl povýšen na generála, v letech 1919 – 1920 byl velitelem československého vojska na Dálném Východě. Po návratu legií

do vlasti studoval válečnou školu v Paříži, do roku 1929 byl náčelníkem vojenské kanceláře prezidenta republiky.

Zemřel 29. května 1930 v Českých Budějovicích.

Tragedie pod Huaskaranem

O neštěstí v Peru jsme se asi dověděli z novin a televize. Pamatuji si však dobře schody před sokolovnou v Liberci a na ní tiše sedící postavy těch, kteří čekali na konečný ortel. Šla jsem právě do cvičení, na schodech čekali nejen členové jednoty, tehdejší Lokomotivy Liberec (nástupkyně Sokola Liberec I.) ale i přátelé a ty, pro které to bylo nejhorší – postižené ženy. Všichni jsme doufali, že zprávy, které mluvily téměř o zázračné záchraně našich přátel v základním horolezeckém táboře na úpatí hory jsou pravdivé. Nebyly!

Hora Huascaran, česky Huskaran je nejvyšší horou v Peru a čtvrtou nejvyšší v Jižní Americe. Měří 6768 m a leží v pohoří Cordillera Blanca. Celá tato oblast leží v ne docela stabilní oblasti, kde se stýkají dvě obrovské kontinentální desky – Jihoamerická a Nasca. Přibližují se k sobě ročně o 75 milimetrů.

Zemětřesení, které tuto oblast 31. května 1970 postihlo, mělo sílu 7, 5 RichtEROVY stupnice, celý vrchol hory se sesul do údolí a pohřbil pod vrstvou kamení, ledu a bláta vše, co mu stálo v cestě – celkem bylo zničeno 250 měst a obcí a zasažena obrovská oblast 83 500 km čtverečních. Otřesy začaly v neděli odpoledne v 15,30 hodin, lavina se řítila do údolí rychlostí více než 300 km za hodinu – zahubila asi 75 tisíc lidí, 50 tisíc bylo zraněno a asi 200 tisíc lidí zůstalo bez přístřeší. Městečka Yungay a Huarez na úpatí hory byla v podstatě vymazána z mapy.

Tábor československých horolezců u jezera Llongunuco zůstal pohřben ve vedlejším proudu laviny, který se pohyboval po nejstrmějším svahu hory. Ještě chvíli před katastrofou byli v našem táboře na návštěvě japonští horolezci, kteří tábořili nedaleko, jejich tábor však nebyl zasažen.

Celá expedice začala obrovským nadšením a mířila na Aljašku, cílem měl být Mount Mac Kinley. Politické poměry však byly v té době nepříznivé, na Západ se prostě nesmělo. Záchrana přišla pozváním peruánských horolezců a celý projekt musel být přeorganizován. V poslední chvíli přišly další potíže s povolením výjezdu – tím byl postižen především Vašek Urban, který však nakonec s výpravou přece odletěl a Jirka Bolech, kterému vlastně tehdejší mocipáni zachránili život. Cestou bylo výpravě ukradeno asi 400 kg zásob, zdálo se, že vše se proti horolezcům spiklo. Celá výprava byla organizována z Liberce a já jsem velkou část účastníků osobně znala. Kromě liberečáků se zúčastnil známý fotograf Vilém Heckel, spisovatel Arnošt Černík a sochař Karoušek. Nejlepším horolezcem byl pražský Ivan Bortel, který však při aklimatizaci na chodeckém terénu uklouzl, spadl s výšky asi 30m a byl na místě mrtev. To značně podlomilo psychiku účastníků a tak se rozhodli místo plánovaného extrémního výstupu na Huandoy, vystoupit alespoň normální cestou na nejvyšší horu Huaskaran. Nevystoupili – přijeli si pouze přes polovinu světa pro smrt, doma zanechali ženy a děti a dodnes leží pod masou laviny, která se zastavila u jezera.

Členové postižených rodin měli později možnost Peru a základní tábor navštívit. Na místě stojí prostý památník s jmény účastníků expedice. Vzpomínáme na ně dodnes!

Třetí pól země – Mount Everest

Na vysokých horách světa se k enormnímu chladu a větrů polárních oblastí přidává ještě nadmořská výška a nedostatek kyslíku. I tak však k sobě vždy hory přitahovaly pozornost člověka, bez ohledu na nebezpečí, které zde hrozilo na každém kroku.

Nejvyšší pohoří světa – Himalaj – leží v jižní Asii, v místech, kde na sebe narážejí dvě pevninské desky, které způsobují geologický neklid a především to, že výška místních hor každým rokem roste asi o dva centimetry. Výška té vůbec nejvyšší hory byla změřena v letech 1830 – 1843 britskými zeměměřiči a nese dnes jméno po Siru Georgi Everestovi – vedoucím celé skupiny. Mount Everest (8848m) je však také znám jako Čomolungma, nebo Sagarmata.

Historie dobývání tohoto monumentálního vrcholu je víc než pestrá. Výpravy postupovaly během let do stále vyšších výšek, ale konečný úspěch na sebe nechal dlouho čekat.

Snad nejznámější – a možná i nejtragičtější – je příběh britské expedice z r. 1924. Dva špičkoví horolezci tvořili vrcholový team – byl to profesor tělocviku (a vynikající gymnasta!!) George Mallory, který byl na svazích Everestu už několikrát a měl tedy právo vybrat si spolulezce. Proč si vybral nejmladšího člena výpravy Andrewa Irvina není jasné. Je však jisté, že oba horolezci tvořili vynikající team a vypadalo to, že nedotknutelnost vrcholu se stane minulostí. Byla nádherná viditelnost a dvojice byla pozorována vysoko na svazích hory, přibližně 200 – 250 m pod vrcholem. Pak mraky zahalily vrcholky hor i jejich svahy – a to je všechno. Když se vyjasnilo, byl svah hory prázdný, po obou mužích ani potuchy. Dodnes se neví, co se tam stalo – dostali nebo nedostali se až na vrchol? K neštěstí došlo cestou vzhůru nebo až při sestupu? Záhada je dodnes nevyřešena, i když 75 let po jejich zmizení bylo nalezeno Malloryho tělo. Díky mrazu byla identifikace snadná. Irwing ani jeho fotoaparát se nikdy nenašel.

Čas běžel dál a množství výprav z různých zemí se střídalo na svazích himalajského obra. První výstup se podařil až v r. 1953 – 29. května. Anglickou výpravu patnácti horolezců vedl plukovník John Hunt. Většinu tvořili Britové, dva Novozélandčané a dva Nepálci. Vyprávění o samotném výstupu by zabralo samostatnou knihu. Jisté je, že se jim podařilo dostat dostatečně vysoko, aby mohl být úspěšně založen vrcholový tábor, což bylo podmínkou konečného výstupu. První určená dvojice – chirurg Charles Evans a fyzik Tomas Bourdillon téměř uspěli. Dostali se přibližně do výšky 8750m a rozhodli se k návratu. Byli si celkem jisti, že mají reálnou šanci dostat se až na vrchol, ovšem cesta zpět byla více než riskantní. Druhý den nastoupila dvojka Edmund Hillary (včelař z Nového Zélandu) a nepálský Šerpa Tenzing Norkey, který byl na svazích Everestu již po šesté.

Tato dvojice dovršila snahy svých předchůdců a v 11,30 stála na vrcholu – zůstali tam pouhých 15 minut. Eventuelní stopy po Mallorym a Irwingovi nenašli. Hillary fotografoval a Tenzing zahrabal do sněhu křížek, který dostal od Johna Hunta a nějaké sladkosti jako oběť bohům. Byli první, kdo nejen dosáhli vrcholu, ale také se v pořádku, i když unavení a vysílení, vrátili do vrcholového tábora. Ostatní členové výpravy čekali v základním táboře – že byl vrchol dosažen se dověděli teprve když vrcholová dvojice při příchodu do základního zvedla ruce nad hlavu!

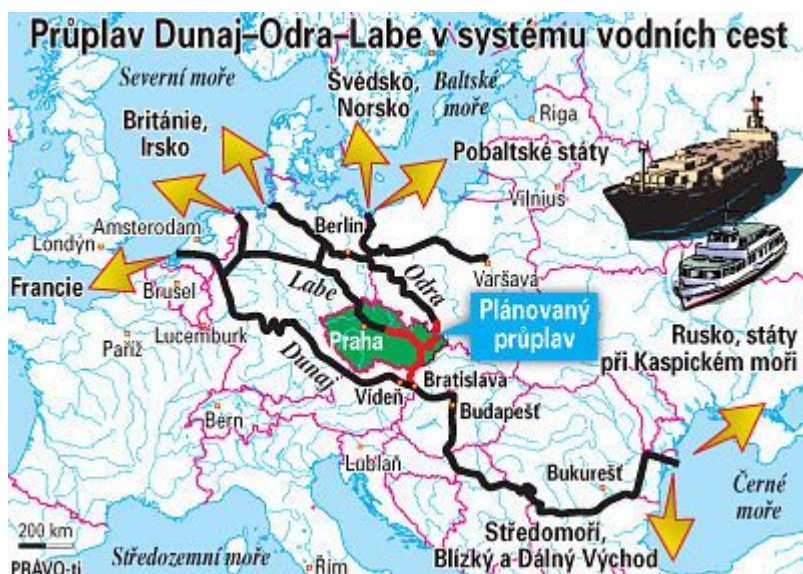
Vítězství bylo také darem nové anglické královně Alžbětě, ktedrá byla právě tento den v Londýně korunována.

Z literatury a Wikipedie vybrala a připravila Jarina Žitná

...dolů řekou...

Vodní kanál Odra -Dunaj –Labe

Prvně jsem o něm slyšela jako žákyně základní školy. Od té doby uplynulo mnoho let – kanál stále nestojí a neslouží dopravě, jak bylo plánováno. Na připojené mapě je označen červenou čarou.

Plánovaný kanál by nebyl evropskou raritou, naopak – podobných kanálů najdete v severozápadní Evropě celou řadu – jsou podmíněny nízkými rozvodími mezi řekami v evropských nížinách. První pokus o spojení velkých evropských řek na našem území je možno datovat již do doby císaře Karla IV.- šlo o propojení Dunaje a Vltavy (a tím i Labe!) Vyprávění o tom, jak se názory na důležitou vodní cestu i na její potřebnost měnily během staletí, by vydaly na samostatnou publikaci. Všimněme si pouze těch nejdůležitějších dat a událostí:

Roku 1873 obě komory vídeňského parlamentu schválily projekt průplavu Dunaj – Odra pro čluny s nosností 240 tun, následující hospodářská krize odsunula plány na neurčito. V roce 1893 snahy o výstavbu vyústily v projekt Dunajsko – oderského průplavu a uváděla se i možnost připojení na Labe , případně ještě na Vislu a dokonce i Dněpr.

Začátek 20. století je charakterizován snahou o prosazení tzv. „vodocestného zákona“. V r. 1902 zahájilo svou práci Ředitelství pro výstavbu vodních cest . Při plánování docházelo k problémům především se systémem zdymadel, dochází k dalším úpravám – ovšem vše končí první světovou válkou, rozpadem Rakousko – uherska a vznikem samostatné Československé republiky. Snahu o výstavbu velkého vodního díla v té době převzalo „Ředitelství pro výstavbu vodních cest“ v Praze.

Byly vykonány částečné práce – výstavba celé řady zdymadel a výstavba „Baťova kanálu“ , což bylo - alespoň částečně – chápáno i jako „produktivní péče o nezaměstnané“.

3. prosince 1939 byl proveden slavnostní výkop připravovaného kanálu v Polsku. Budoucí kanál měl mít návaznost na existující Gliwický kanál. Za války bylo ovšem vše zastaveno.

V současnosti se jedná o výstavbu tohoto vodního díla znovu objevuje na veřejnosti a dochází k jednání mezi českou a polskou stranou o budoucí spolupráci.

Důvody pro stavbu:

- Vodní doprava je úsporná a odlehčí ostatním druhům přepravy. Za jeden litr pohonných hmot lze po kilometru silnice dopravit 50 tun nákladu, po železnici 97 tun, po kilometru vodní cesty 127 tun. Lodě o délce 135 metrů, na kterou je průplav počítán, mají kapacitu 470 nákladních aut.
- Průplav může napomoci při ochraně před povodněmi (což je podle ekologů sporné!?) a při zásobování jihu Moravy vodou za extrémního sucha v budoucnosti.
- Přečerpávací elektrárny mohou na jednotlivých stupních vyrábět elektřinu.
- Doprava velkých nákladů by byla podstatně levnější.

Důvody proti stavbě:

- Počáteční investice do průplavu by byla obrovská. Odhady hovoří o 240 – 300 miliardách, studie z r. 1972 valorizovaná na ceny z roku 2007 dokonce o 470 miliardách korun.
- Dlouhodobá blokáce koridoru, kde není možno stavět, působí škody sama o sobě.
- Stavba by výrazně zasáhla krajinu, cenná chráněná území a biotopy. Utrpěla by soustava chráněných oblastí.
- Vodní doprava je sice šetrnější co do emisí oxidu siřičitého a uhlíčitého, ale podle ekologů produkuje více oxidů dusíku, aromatických uhlovodíků nebo těkavých organických látek.

Podle současných výzkumů jsou náklady po vodě 3,5 krát nižší než při přepravě po železnici a 6,3 krát nižší než při přepravě po silnici. Vodní doprava umožňuje i přepravu nadměrně těžkých a nadrozměrných nákladů, které jinak vyžadují zvláštní nákladná opatření a nadměrné zatížení silničních těles. Nemalý význam má i přeprava strategických surovin. Převedení části především transitní silniční dopravy na vodní cesty a železnici pomůže snížit znečištění ovzduší a tím přispěje k boji proti změnám klimatu. Předpokládá se vznik nových rozvojových území přímo na březích vymezených koridorů – jak pro rekreaci, tak i pro práci.

Problémem ovšem zůstává stav přírodního prostředí v místech postižených výstavbou kanálu. Nevýhodou je také nižší rychlost vodní dopravy a tedy vyšší náklady pro přepravce za využití přepravní jednotky (kontejneru) po delší dobu.

Poslední dobou dochází k oživení jednání mezi Polskem a Českou republikou – není pochyby o tom, že by výstavba průplavu značně ovlivnila současnou ekonomiku, Umožnila by také splavnost všech zapojených řek a jejich vzájemné propojení by bylo významné i pro dopravu, případně i pro turistiku.

Kdysi dávno jsem při jízdě autobusem někde v severní Francii náhodou zahlédla velkou loď plovoucí mezi lány obilí. Chvíli mi (a všem ostatním v autobuse) trvalo, než jsme pochopili, že sice vidíme plovoucí loď, ale v rovinnaté krajině nevidíme lidskou rukou vystavený – a člověkem používaný - kanál.

Jsem zvědavá, jestli se podobným úkazem setkáme v budoucnosti i na našem území!

Jarina Žitná (wikipedie a dostupná literatura)

Zprávy z jednot a žup

Výzva sportovců politikům ČR k záchraně sportu

Dne 17. března byl naší župě doručen mail z ústředí ČOS. Jeho součástí byla výzva sportovců k záchraně sportu a připojen byl i dopis starostky s žádostí informovat o této výzvě jednoty a pokud možno ji podpořit.

Předsednictvo župy tak učinilo – projednalo tuto otázku a informovalo své jednoty. V podstatě s výzvou souhlasí a své připomínky odeslalo do Prahy na adresu br. Kubína, jak bylo žádáno.

Protože uvedený materiál je velmi závažný, zveřejňujeme obě připomínky z naší župy.

Výzva sportovců politikům ČR k záchraně sportu

Na VH župy Ještědské jsme prezentovali Výzvu sportovců a přátel sportu k politikům České republiky. S obsahem delegáti plně souhlasili.

V diskuzi se objevil názor na sokolskou specifickou složku činnosti -> -> „všestrannost.“ Všude se mluví o sportu, ale „naši všestrannost“ mnozí občané a také politici považují za „volnočasové aktivity.“ S tím nesouhlasíme. Rozvíjení pohybových vlastností u dětí a mládeže je podmínkou k pozdějšímu uplatnění v různých sportech a k celkovému rozvoji osobnosti.

V našich oddílech všestrannosti vedou hodiny vyškolení cvičitelé, kteří v současné době pracují dobrovolně, bez nároku na odměnu. Přitom je nutné zajistit tělocvičny, dostatek náčiní a náradí a tedy i finanční prostředky, kterých je nyní katastrofální nedostatek.

Žádáme proto, aby se také k těmto aktivitám přihlíželo při rozdělování finančních prostředků.

Vlasta Landová, starostka sokolské župy Ještědské

Liberec, 5. 4. 2016

Tělocvičná jednota Sokol Liberec I.

Výzva sportovců politikům ČR k záchraně sportu.

Výbor Tělocvičné jednoty Sokol Liberec I. probíral na své schůzi výzvu sportovců i dopis starostky.

Došli jsme společně k tomuto komentáři ke zveřejněnému dokumentu:

- Výzva se týká především financování sportu, sportovních oddílů a jejich zabezpečení po stránce finanční i technické

- Prakticky nechává úplně stranou nejširší vrstvu české společnosti, která cvičí a sportuje pro radost a kondici v sokolských (ale i jiných) oddílech zaměřených na všestranný rozvoj člověka

- Podobné petice nemají žádný konkrétní výsledek a snaží se řešit pouze jednu určitou část problému

Domníváme se proto, že má-li se současná neutěšená situace řešit, je nutno ji řešit komplexně a jednou pro vždy. To znamená neoddělovat od sebe sport a tzv. „rekreační tělesnou výchovu“, a podporovat zdravý pohyb a kondiční přípravu jednotlivce jako celek. Nebudeme-li mít zdravou a pohybuující se základnu, nebudeme mít – logicky – ani možnost výběru těch, kteří mají předpoklady k vysokým výkonům a reprezentaci.

Je tedy nutno vytvořit předpoklady technické možnosti provádění sportu a tělesné výchovy (sportoviště, tělocvičny, hřiště a haly), zabezpečit fungující organizace a dbát na výchovu trénerů a cvičitelů bez ohledu na to, na kterém postu pracují a respektovat jejich společenské postavení.

Jde o to, vytvořit takovou strukturu, aby se tělesná výchova jako taková stala skutečnou potřebou každého jedince a umožňovala zdravý pohyb jak těm nejmenším, tak i seniorům.

Sam Mikolášek

Martin Klejch

Jarina Žitná

Pozdrav zo Slovenska

Sokolská únia Slovenska

Bola založená 4. XI. 2011 a združuje tri sokolské župy. Bratislavskú župu T. G. Masaryka, Považskú župu M. R. Štefánika a Pohronskú župu V. Pavlinyho, kde väčšina členov sú vlastne zakladatelia obnovenej sokolskej organizácie na Slovensku v rámci ČOS v roku 1990.

Zúčastňujeme sa na športových súťažiach nielen v rámci ČOS, ale aj celej organizácie SSS, ďalej všetkých Vsesokolských sletov od r. 1994 a podaktorí cvičili už aj v roku 1948.

Od roku nášho vzniku sme sa snažili o priatie do SSS, no nedarilo sa nám. Nie všetky sokolské organizácie, niektoré v USA, ale aj európske poznali našu prácu a nesúhlasili s našim prijatím. Až 15. XI. 2015 v Chicagu u príležitosti osláv založenia prvej sokolskej organizácie v USA a zasadnutia SSS, bola naša organizácia prijatá. O podporu priatia sa zaslúžila naša bratská ČOS, Kanadskej župy, niektoré USA župy a Zahraničná obec sokolská.

Máme naozaj veľkou radosť z toho, že sa nám splnilo naše želanie a ďakujeme. Veľmi nás potešilo konštatovanie členov Zahraničnej obce sokolskej: „Už dávno ste medzi nás potrili!“ – ešte raz Vám ďakujeme!

Se sokolským Nazdar!

Jarka Čelková, miestostarostka SuS.

Trochu pozdě, ale upřímně

Ze Zpravodaje župy Slovácké jsem se dověděla, že 7. ledna letošního roku oslavila své 90. narozeniny sestra

Jiřina Jurásková.

Náčelnice sokolských žup sdružených v ČOS ji znají od dob bezprostředně po obnovení sokolského hnutí v republice. Jako náčelnice T. J. Sokol Hodonín a později i jako náčelnice župy Slovácké, byla nepřehlédnutelná na nejrůznějších srazech a seminářích pořádaných náčelnictvem žen ČOS, zúčastnila se nácvičku skladeb žen na všech sletech po obnovení Sokola – prvně však stála na své strahovské značce už v r. 1948. To byl zážitek, který ji poznamenal navždy. Ve své jednotě i župě odvedla nesmírné množství práce cvičitelské i organizační, byla vyznamenána bronzovou medailí ČOS a v současné době je navržena na medaili stříbrnou.

Známe ji jako upřímnou sokolku se vším všudy – a tak i když opožděně - tak ale upřímně, Jiřinko, jménem všech sester i jménem svým, hodně zdraví, spokojenosti v rodině i v sokolském práci a vůbec - všechno dobré!

Jarina Žitná

Rozloučení s bratrem Kumpánem

Tělocvičná jednota Sokol Bzenec v hlubokém zármutku oznamuje všem sestrám a bratrům, že 26. března 2016 ve věku 88 let zemřel dobrý člověk, celoživotní sokol, župní činovník a dlouholetý starosta Sokola Bzenec, jeden z nejstarších členů bzenecké sokolské jednoty,

bratr *Břetislav Kumpán*

Narodil se v ryze sokolské rodině – již jeho děda byl jedním z prvních cvičitelů Sokola ve Bzenci. Také otec a matka byli mnoho let náčelníkem a náčelníci této sokolské jednoty a tak vyrůstal v so-kolovně od svého nejtěplejšího dětství. Ihned po válce v roce 1945 jako mladý náčelník a cvičitel bzenecké jednoty absolvoval župní pomahatelkou a cvičitelskou školu a v roce 1947 cvičitelskou školu ČOS v Tyršově domě v Praze. V roce 1948 cvičil jako muž na XI. všesokolském sletu a zúčastnil se i gymnastických závodů, konaných v rámci sletu. Po skončení sletu se stal obětí protisokolské kampaně nastupujícího komunistického režimu. Za svůj statečný sokolský postoj, zejména v průvodu Prahou, byl vyloučen ze Sokola se zákazem přístupu do jakýchkoliv sportovních objektů a hřišť. V roce 1953 se mu podařilo dostat do trenérské školy v Tyršově domě. Na zásah stranických orgánů KSČ musel i tuto školu na hodinu opustit.

Byl jedním z účastníků obnovovacího srazu sokolstva na Žofíně na Slovanském ostrově dne 5. května 1968. Stál také v čele přípravného výboru jednoty k obnově její činnosti. Okupací Československa vojsky Varšavské smlouvy byla tato jeho záslužná obnovovací činnost zmařena. Listopadové události v roce 1989 umožnily po letech znovu obnovit to, co se již mnohým zdálo na věky zničeno – sokolskou činnost. Jako starosta obnoveného bzeneckého Sokola usiluje o navrácení sokolského majetku, obnovení zdevastované sokolovny a vkládá všechny síly do postupného rozkvětu obnovené jednoty. Stejně obětavě pracuje v předsednictvu Sokolské župy Komenského, potom v župě Slovácké. Těmto činnostem věnoval všechn svůj volný čas po dobu svého života.

Jako cvičenec Věrné gardy se zúčastnil všech polistopadových všesokolských sletů – XII. 1994, XIII. 2000 a XIV. 2006, všech župních sletů, jak župy Komenského, tak župy Slovácké. Také cvičil na všech sokolských slavnostech - v Plzni, Brně, Liberci, Ostravě, Kroměříži, Českých Budějovicích a také na Slovensku v Košicích a ve Skalici. Cvičil vždy na všech sokolských akademiích jednot v rámci župy vždy, když tam cvičila Věrná garda. Jeho dobrý fyzický stav vyplýval z jeho celoživotního osudu, kterým se mu již od dětství stal Sokol. Předsednictvo ČOS ocenilo jeho dlouhodobou sokolskou činnost udělením bronzové medaile.

Bratr Břet'a

U NÁS V SOKOLE

ve

2013 - 2017

Tělocvičná jednota

Sokol Český Brod

27.5. - 29.5. 2016

Kumpán dokázal svým životem, že obyčejný člověk může za sebou zanechat velký kus práce. Byl vzorem člověka, který se nevzdává a vytrvává svým odhodláním. Je živým svědectvím myšlenek zakladatele Sokola dr. Miroslava Tyrše.

Čest jeho památce!

Miroslav Novotný,
Sokol Veselí nad Moravou

Pozor, změna!!!

Původní pořadatel jarního běhu
akce

„U nás v Sokole“,

kterým měla být župa
Moravskoslezská,

z technických důvodů uspořádání odmítl.

Díky ochotě a akceschopnosti sokolské jednoty v Českém Brodě, se plánovaná akce uskuteční pod taktovkou této jednoty místo na podzim už teď – na jaře. Dobře si prohlédněte připojený rámcový program – bude stát za to! Mírná pěší turistika po zajímavých místech v okolí, sportovní program a ještě seznámení s unikátním evidenčním programem pro všechny T.J.

Radost a zábavu nám jistě přinese Ivo Jahelka i následující táborový oheň.

U NÁS V SOKOLE Český Brod

Termín: 27.5. - 29.5.2016

Místo: sokolovna v Českém Brodě

Program setkání

Pátek:

- 17.00 příjezd, prezence, ubytování, prohlídka výstavy
- 18.00 zahájení, přivítání účastníků
- 18.15 komentovaná prohlídka sokolovny
- 19.15 večeře
- 19.45 promítání historických filmů a fotografií
- 21.00 večerní hra po sokolovně
- 22.00 přátelské posezení

Sobota:

- 08.00 snídaně
- 08.30 prohlídka města Český Brod, návštěva Podlipanského muzea
- 10.00 znalostní orientační soutěž o Českém Brodě
- 11.30 oběd
- 12.15 odjezd a popojíždění autobusem po okolí Českého Brodu, pěší turistika (bitva u Lipan, Kersko Bohumila Hrabala, skanzen Kouřim, naučná stezka údolím Šembery, tvrz Tucharaz, vrch Klepec... program upravíme podle sil a chuti)
- 17.50 večeře
- 18.30 koncert folkového písničkáře - „zpívajícího právníka“ Ivo Jahelky (vstupné na koncert pro účastníky akce „U nás v Sokole“ je 100,- Kč)
- 20.30 táborový oheň

Neděle:

- 08.00 snídaně
- 08.30 seminář sebeobrany pro laiky/seminář Zdravé cvičení
- 10.30 představení unikátního evidenčního programu pro všechny T. J. (kompletní evidence, příspěvky, brigády, hromadné maily, slevy, výkazy atd.) - možnost získat program pro svoji jednotu
- 10.30 sportovní hry v sokolovně
- 12.30 zakončení akce, odjezd účastníků

- Cena:** účastnický poplatek 200,- Kč/os.
Nocleh: v sále sokolovny v ceně účastnického poplatku, spacák s sebou, deku pod sebe, žíněnky k dispozici
- S sebou:** věci na venkovní pobyt, pláštěnky, psací potřeby, sportovní oblečení a obuv do sokolovny, hudební nástroj, navigaci na geocaching
- Stravování:** v sokolovně bude otevřen náš kiosek s občerstvením (káva, čaj, limo, voda, večer pivo a víno, sušenky) jídlo zajistíme viz Přihláška v cenách snídaně 30,- Kč, oběd 75,- Kč, večeře 50,- Kč. Nutno objednat na přihlášce, zaplatíte spolu s účastnickým poplatkem. Jinak vlastní stravování.
- Další informace:** sokolovna se nalézá v Tyršově ulici 314. Je to ulice, která ústí přímo na Husovo náměstí a každý českobrodčák vás spolehlivě nasměruje, pokud se ztratíte. Z nádraží půjdete stále rovně až na náměstí a na jeho konci odbočíte vpravo. Parkoviště máme hned u sokolovny na našem pozemku, je nehlídané. Program i čas přizpůsobíme dle počasí a situace.
- Dotazy:** Ing. Jaroslav Petrásek, tel.: 603 429 248, mail: sokolceskybrod@seznam.cz

Přihláška (nutno doručit do 20. května!)

U nás v Sokole - Český Brod 27.5. - 29.5.2016

Jméno a příjmení:

Věk:

T. J.:

Župa:

Telefon:

Mail:

Čas příjezdu:

Nocleh: Pá/So* So/Ne*

Objednávka stravování: Pá večeře*

So snídaně*

So oběd*

So večeře*

Ne snídaně*

(* zaškrtněte, o co máte zájem)

Podpis: _____

Nazdar v Českém Brodě!

***Tělocvičná jednota Sokol Veselí n. Moravou
a Město Veselí nad Moravou***

společně s Církevní ZŠ a oddílem národní házené SK NH Veselí nad Moravou

zvou sokolskou i nesokolskou veřejnost

na slavnostní otevření rekonstruovaného areálu Sokolovny 1. května 2016 ve 13 hod.

Od 10,00 sportovní program, v 16, 00 posezení u cimbálu.

MUDr. Zdeněk Hlobil
starosta T. J. Sokol Veselí n. Moravou

JUDr. PhDr. Petr Kolář, Ph.D.
místostarosta města

Závěrečné slovo – „aby nám nevzali domov!“

Někde jsem četla, že nám při okupaci Československa vzali domov. Je to svým způsobem pravda – domovem nemůže být místo, kde se necítíme dobře, nemůže to být místo, ze kterého se ztratila všechna krása, myšlenky, které vyznáváme a a lidé, kterým věříme.

V současnosti si zdánlivě nemůžeme stěžovat – žijeme ve svobodném státě, nikdo nám neporoučí. Jenže mám pojem, že pocit domova se v dnešní populaci jaksi vytrácí a domovem se stává místo „kde je člověku dobře a může žít v jakéms takéms blahobytu“! Tedy kdekoliv.... Běda nám, stane –li se to pravdou!

„Když životní síla lidu a země ochabuje, vytrácí se i její krása a ti, kteří po ní touží, odcházejí do ciziny!“

„Jedině vysoká morálka a vzájemná ohleduplnost lidí mohou vytvořit skutečně vzornou pospolitost!“

„Není možné blouznit o budoucnosti, o něčem, co se nedá uskutečnit, ale je třeba dělat to, co prospěje lidem už teď, v tuhle chvíli!“

„Myšlení je boj o pravdu!“

Komentář k těmto pravdám si vytvořte každý sám! Na nás totiž záleží, co se stane s naším domovem!

Jarina Žitná